(k. 228). Devyniuose kapuose ant kairės kojos pastebėti sunykusio geležinio pentino pėdsakai. Be to, viename kape (Nr. 344) mirusiojam juosmens srityje gulėjo geležiniai žąslai.

Pavieniu radiniu sudaro keli geriamųjų ragų angos apkalų fragmentai.

Taigi PR-P senkapio pakraščio kapai savo medžiaga ir laidosena artimi 1975 m. ištirtai V senkapio daliai ir datuotini VIII ir IX a.

Iš viso 1975 ir 1976 m. ištirti 467 kapai, iš kurių 137 priklauso V-VII a., o 230 - VIII-XI a. Keli pavieniai radiniai iš senkapio teritorijos rodo, kad čia būta ir III-IV a. kapų (pilkapių?) bei XII-XIII a. kapų.

KAIRĖNĖLIŲ (RADVILIŠKIO RAJ.) SENKAPIO TYRINĖJIMAI 1977 METAIS

Jonas Stankus

Ties Vaitiekūnais (Radviliškio raj.) numatyta užtvenkti Šušvę ir įrengti vandens saugyklą. Tvenkinys iš dalies lies ir ardys Kairėnėlių senkapį. Todėl 1977 m. Istorijos institutas pradėjo tyrinėti Kairėnėlių senkapį, esantį Radviliškio raj. Apie Kairėnėlių senkapį užsiminta 1968 m.[1] Jis yra vietinės reikšmės archeologijos paminklas, minimas archeologinėje literatūroje[2].

Kairėnėlių senkapis yra 2,5 km į P nuo Grinkiškio, netoli vieškelio Grinkiškis-Krakės, kairiajame Šušvės krante, į upės slėnį nuolaidėjančioje kalvelėje. Iš Š senkapį juosia nedide-

---

[1] Tautavičius A. 1968 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos ataskaita, IIAS, Nr. 258, p. 75.

[2] LAA. V., 1977, t. 3, p. 49.

lis Kiaunytės upelis, iš V - Šušvės slėnis, iš P pusės jis ribojasi su žvyro karjeru, o iš R - su kolūkiečio sklypu.

Žvyro karjero teritorijoje irgi būta kapų. Gyventojai pasakojo, kad, imant žvyrą, buvo aptinkama daug žmonių kaulų, įvairių dirbinių. Dalis tų dirbinių, kaip lankinė segė trikampe kojele, pateko į KVIM, o į Papilės vidurinės mokyklos rinkinius - šaukštinė antkaklė, dvi juostinės apyrankės, lankinė segė lenkta kojele ir kt.[3] Martynaičių km. (Grinkiškio apyl.) gyventojas Algirdas Būda pasakojo, kad jis buvusio žvyro karjero teritorijoje yra radęs žalvarinių segių, apyrankių, antkaklių. Be to, apžiūrinėjant žvyro karjerą, buvo rastos dvi žalvarinės storagalės apyrankės.

1977 m. buvo tiriama P ir PR senkapio dalis, ištirtas 330 m^2 plotas, aptikta 15 kapų, iš kurių 14 suaugusių ir vienas vaiko. Iš 15 kapų 5 kapai yra moterų, 6 - vyrų. Likusieji 4 kapai tiek suardyti, kad sunku nustatyti mirusiųjų lytį. Senkapis labai suardytas. Iš 15 atkastų kapų net du trečdaliai yra suardyti. Kapai iš dalies suardyti įdirbant žemę (senkapis yra dirbamoje žemėje), kita jų dalis - suardyta mėgėjų, ieškančių lobių.

Kapai rasti 40-110 cm gylio duobėse. Karstų liekanų nepastebėta.

Mirusieji laidoti aukštielninki, ištiestomis kojomis. Rankų padėtis įvairi: jos arba sudėtos ant juosmens, arba viena padėta ant juosmens, o kita sulenkta ir padėta peties srityje, arba abi rankos sulenktos, plaštakos guli pečių srityje.

Mirusieji laidoti įvairiomis kryptimis. Moterys laidotos galvomis į ŠR, R, PR, o vyrai - galvomis į PV, V, ŠV.

---

[3] Tautavičius A. Ten pat.

Prie griaučių rasta padėta po du akmenis galvos ir kojų srityje. Tai būdingas reiškinys vidurio Lietuvos II-VI a. kapams.

Būdingiausios moterų įkapės - įvairūs papuošalai: juostinės ir storėjančiais galais apyrankės, įvijos, žiedai, lankinės žieduotosios segės. Iš darbo įrankių moterų kapuose rasta geležinių ylų, peilių, keliuose kapuose aptikta ir pjautuvų.

Vyrų kapams būdingiausios įkapės - darbo įrankiai: geležiniai siauraašmeniai pentiniai kirviai, peiliai. Viename kape aptiktas nedidelis dalgis. Vyrų kapuose rasta ir papuošalų - žalvarinių ilgakojų segių su lietine užkaba, storagalių apyrankių.

Kapuose vieliškai nerasta ginklų.

Įkapių atžvilgiu turtingiausi mergaitės kapas Nr. 9, vyro kapas Nr. 13 ir motera kapas Nr. 15.

Kape Nr. 9 ant mergaitės rankų buvo po vieną juostinę apyrankę, ant dešiniosios rankos pirštо rastas iš žalvarinės plonos juostelės sulenktas žiedelis. Kairėje krūtinės ląstos dalyje gulėjo žalvarinė pasidabruota lankinė žieduotoji segė. Ties kairiosios rankos alkūne - įvija. Kaklo srityje rasti 6 gintariniai karoliėliai, o tarp jų įvijėlės.

Kape Nr. 13 mirusiajam ant kairės rankos užmauta žalvarinė storagalė apyrankė. Truputį aukščiau kairiosios rankos gulėjo lankinė ilgakojė segė, o virš jos - žalvarinė įvija. Kairėje galvos pusėje įkotė į viršų, ašmenimis į vidų gulėjo tiesia nugarėle 21,5 cm ilgio peilis. Ant kairiosios kojos kelio srityje - siauraašmenis pentinis kirvis padėtas kotu pečių link. Šalia kirvio gulėjo geležinis skobtas. Mirusiojo dešinėje pusėje, truputį aukščiau juosmens, aptikta geležinė keturkampė

kampė sagtis.

Kape Nr. 15 mirusiajai ant abiejų rankų buvo po vieną žalvarinę storagalę apyrankę, tarp rankų riešų gulėjo žalvarinė įvija. Dešinėje kaukolės pusėje, ties apatiniu žandikauliu, aptiktas gintaro karolėlis. Kitas gintaro karolėlis rastas viršugalvio srityje. Kairėje galvos pusėje įkotė į viršų, o ašmenimis į vidų gulėjo pjautuvas.

Taigi 1977 m. ištirtą Kairėnėlių senkapio dalį galima datuoti V-VI a.

PLINKAIGALIO (KĖDAINIŲ RAJ.) KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1977 METAIS

Eugenijus Jovaiša

Šušvės kairiajame krante netoli vienas kito yra du senkapiai. Vieną iš jų - Pašušvio, buvusį netoli Šušvės intako Beverdžio upelio, 1926 m. tyrinėjo E. Volteris ir I. Končius, 1931, 1933 m. - P. Tarasenka[1]. Tyrinėtojai rado 6 kapus. Pagrindinė senkapio dalis buvo sunaikinta XIX a. pabaigoje - XX a. pradžioje, imant žvyrą. Tuo laiku, o ir vėlesniais metais surinkti V-IX a. dirbiniai jau nuo 1905 m. minimi archeologiniuose leidiniuose, tačiau laidosena liko neišaiškinta. Šiuo požiūriu mums reikšmingas Plinkaigalio senkapis, esantis 0,66 km į ŠR nuo Pašušvio senkapio, 0,2 km į P nuo Šušvės ir 0,3 km į Š nuo kelio Krakės-Pašušvys.

Plinkaigalio senkapis archeologams iki šiol nebuvo žinomas, neminimas archeologinėje literatūroje. Apie jį sužinota 1975m., kai V jo dalyje pradėta kasti žvyrą. Keli radiniai iš suardytų

[1] LAA. V., 1977, t. 3, p. 85.